

PROFESIA DE CONTABIL – UN IMPERATIV AL TIMPULUI

*Conf. univ. inter. dr. Tatiana Șevciuc, UASM
Conf. univ. inter. dr. Veronica Bulgaru, UASM*

*„Contabilitatea este una din cele mai ingenioase
creații ale spiritului uman ”. /Goethe/*

The accounting profession is the totality of the activities that require sound accounting knowledge of the specialists who carry them out as well as of the accounting professional bodies. The accounting profession contains a great range of services. The purpose of this research is to show the challenges of this profession that obliges all the accountants to respect the principles and regulations of the law and to avoid the activities that could discredit this profession. These are the activities that could damage the good reputation of the profession or of the colleagues.

Desfășurată pe principii, concepte și reguli, profesia de contabil este indispensabilă omului de afaceri al secolului XXI, deoarece prin cunoștințele și judecata profesională și în spiritul unui cod etic contribuie la succesul și dezvoltarea entităților. Specialistul contabil este permanent în centrul activității unei întreprinderi în care interesele acționarilor, clienților, furnizorilor și ale angajaților sunt de multe ori divergente și care are menirea ca, pe baza situațiilor financiare reale și corecte, să ofere o oglindă sintetică a activității, transpusă în cifre, dar care stau la baza deciziilor manageriale.

Contabilii au un rol important în societate. Investitorii, creditorii, patronii și alte sectoare ale comunității financiare, inclusiv guvernul și publicul, contează pe profesia de contabil pentru o contabilitate financiară și raportări corecte, pentru un management financiar eficient și sfaturi competente referitoare la o varietate de aspecte legate de afaceri și impozite. Atitudinea și comportamentul contabililor, atunci când prestează astfel de servicii, au impact asupra bunăstării economice a comunității și țării lor.

Contabilii pot rămâne în această poziție avantajoasă numai continuând să ofere publicului aceste servicii unice la un nivel care să demonstreze că încrederea publicului este bine fundamentată. Este în interesul profesiei contabile de a face cunoscut utilizatorilor serviciilor oferite de profesioniștii contabili că ele sunt executate la cel mai înalt nivel de performanță și în conformitate cu cerințele etice asociate acestor servicii.

Indiferent de poziție sau de serviciul prestat, contabilii trebuie să protejeze integritatea serviciilor profesionale și să mențină obiectivitatea în raționamentul profesional. În selecționarea situațiilor și practicilor de care se vor ocupa în mod specific, potrivit cerințelor etice legate de obiectivitate, trebuie acordată o atenție corespunzătoare următorilor factori:

- a) contabilii sunt expuși unor situații în care asupra lor se pot exercita presiuni ce le pot diminua obiectivitatea;
- b) este, practic, imposibil să se definească și să se descrie toate situațiile în care ar exista aceste posibile presiuni. În stabilirea standardelor pentru identificarea relațiilor care pot ori par să afecteze obiectivitatea contabilului, trebuie să domine un caracter rezonabil;
- c) trebuie evitate relațiile care permit ca idei preconcepute, părtinirea ori influențele altora să încalce obiectivitatea;
- d) profesioniștii contabili au obligația de a se asigura că personalul angajat pentru serviciile contabile și-a însușit principiul obiectivității. În plus, contabilii nu trebuie să accepte sau să ofere cadouri sau invitații (la mese, spectacole), care pot fi considerate a avea o influență importantă și dăunătoare asupra raționamentului lor profesional sau asupra celor cu care negociază.

Diferiți factori menționați anterior își pun amprenta asupra importanței și competenței profesiei contabile dintr-o țară, în aceeași măsură în care natura profesiei contabile se regăsește în tipul de contabilitate aplicat în economie [3, p. 69-71].

Este știut faptul că contabilul poate fi pus în situații în care obiectivitatea îi este afectată. Este imposibil ca toate aceste situații să fie definite și descrise. Relațiile care aduc un plus de confuzii sau influențează în mod negativ raționamentele profesionale ale contabilului ar trebui evitate, deoarece principiul obiectivității impune tuturor contabililor obligația de a nu-și compromite profesia din cauza unor erori, conflicte de interese sau din cauza influenței nedorite a unor alte persoane.

În continuare, vom expune succint obiectivele profesiei de contabil, deoarece acestea sunt stabilite să îndeplinească cele mai înalte standarde de profesionalism, să atingă cele mai înalte nivele de performanță și să răspundă cerințelor interesului public. Realizarea acestor obiective presupune satisfacerea a patru cerințe de bază:

- *Credibilitate*. În întreaga societate, există nevoia de credibilitate în informație și în sistemele de informații.
- *Professionalism*. Există o necesitate pentru clienți, patroni și alte părți interesate de a putea fi clar identificate persoanele profesioniste în domeniul contabil.
- *Calitatea serviciilor*. Este nevoie de asigurarea că toate serviciile obținute din partea profesionistului contabil sunt executate la standardul cel mai ridicat de performanță.
- *Încredere*. Utilizatorii serviciilor furnizate de către profesioniștii contabili trebuie să fie siguri că există un cadru al eticii profesionale care guvernează prestarea acestor servicii [2].

Un semn distinctiv al profesiei contabile îl constituie asumarea responsabilității de a acționa în interes public. Așadar, responsabilitatea unui profesionist contabil nu constă exclusiv în a satisface nevoile unui client sau ale unui angajator individual. Acționând în interes public, un profesionist contabil ar trebui să respecte și să se conformeze prevederilor legislației în vigoare, existente la etapa de referință.

Și dacă anterior am reliefat obiectivele profesiei contabile atunci apare necesitatea de a elucidă și principiile fundamentale pe care un contabil ar trebui să le respecte:

- a. *Integritatea*. Un contabil trebuie să fie onest și cu dreptate în toate relațiile profesionale și de afaceri.
- b. *Obiectivitatea*. Un contabil trebuie să fie imparțial și nu trebuie să permită prejudecăților, confuziilor, conflictelor de interese sau influențelor nedorite să intervină în raționamentele profesionale sau de afaceri.
- c. *Competența profesională și prudență*. Un contabil are datoria permanentă de a-și menține cunoștințele și aptitudinile profesionale la nivelul necesar pentru a se asigura că un client sau un angajator beneficiază de servicii profesionale competente, bazate pe ultimele evoluții din practică, legislație și tehnică. Un profesionist contabil ar trebui să acționeze cu prudență și în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile în furnizarea de servicii profesionale.
- d. *Confidențialitatea*. Un contabil trebuie să respecte confidențialitatea informațiilor dobândite ca urmare a unei relații profesionale sau de afaceri și nu trebuie să divulge astfel de informații unei terțe părți fără o autorizație specifică, cu excepția cazului în care există un drept sau o obligație legală sau profesională de a dezvălui aceste informații.

Informațiile confidențiale obținute în cadrul unei relații profesionale sau de afaceri nu trebuie utilizate în avantajul personal al contabilului sau al unor terțe părți.

- e. *Comportamentul profesional*. Un profesionist contabil ar trebui să se conformeze legilor și normelor relevante și ar trebui să evite orice acțiune ce poate discredita această profesie.
- f. *Respectul față de normele tehnice și profesionale*. Profesionistul contabil trebuie să-și îndeplinească sarcinile profesionale în conformitate cu normele tehnice și profesionale relevante. Contabilii au datoria de a executa cu grijă și abilitate instrucțiunile clientului sau patronului, în măsura în care sunt compatibile cu cerințele de integritate și obiectivitate. Circumstanțele în care acționează contabilii pot permite apariția unor amenințări la adresa conformității cu principiile fundamentale. Este imposibil de definit fiecare situație care lasă loc unor astfel de amenințări și de specificat măsurile care trebuie luate pentru a le diminua. Cu atât mai mult că natura misiunilor și sarcinile de serviciu pot varia, așadar, pot exista amenințări diferite, care cer aplicarea altor tipuri de măsuri de protecție. Un cadru conceptual care îi cere contabilului să identifice, să evalueze și să răspundă acestor amenințări conform principiilor fundamentale și nu doar pentru a respecta un set de reguli specifice ce pot fi arbitrare, este, așadar, în interesul publicului [1]. Cadrul general ce îl poate asista pe contabil în identificarea, evaluarea și depășirea acestor amenințări în conformitate cu principiile fundamentale. Dacă amenințările identificate sunt semnificative, un profesionist contabil ar trebui, dacă este cazul, să aplice măsuri de protecție pentru a le elimina sau a le reduce la un nivel acceptabil, astfel, încât conformitatea cu principiile fundamentale să nu fie compromisă.

Desigur, în conformitate cu principiile fundamentale, pericolul poate fi, teoretic, provocat de o mare varietate de situații. Multe amenințări se încadrează în următoarele categorii:

- a) provocări generate de interesul propriu care apar atunci, când profesionistul contabil sau un membru al familiei acestuia are un interes financiar sau de alt gen;

- b) provocări generate de autoexaminare (autocontrol), ce pot apărea atunci, când un raționament anterior trebuie să fie reevaluat de către profesionistul contabil responsabil de acel raționament;
- c) provocări generate de favorizare pot apărea în cazul când un profesionist contabil promovează o poziție sau o opinie până la un punct în care obiectivitatea sa poate fi compromisă;
- d) provocări generate de familiaritate pot apărea în situațiile când, în virtutea unei relații strânse, un profesionist contabil simpatizează prea mult cu interesele altor părți; și
- e) provocări generate de intimidare apar atunci, când un profesionist contabil poate fi împiedicat să acționeze obiectiv prin intermediul unei provocări reale sau presupuse [1].

Uneori, contabilii se întâlnesc cu situații care pot genera la conflicte de interese. Asemenea conflicte pot apărea într-o mare varietate de aspecte – de la dilema relativ neînsemnată până la cazuri extreme de fraudă și activități ilegale similare. Nu este posibil să se încerce întocmirea unei liste detaliate cu potențialele cazuri în care ar putea apărea conflicte de interese. Contabilul trebuie să fie în permanență conștient de aceasta și să fie prudent în fața factorilor care pot da naștere unor conflicte de interese. Se recunoaște, totuși, că pot exista factori specifici care intervin când responsabilitățile unui contabil pot intra în conflict de interese cu cerințele interne sau externe de un tip sau altul. Prin urmare:

- poate exista pericolul presiunii asupra contabilului din partea unei autorități superioare, director sau partener; sau atunci când există relații personale ori de familie care pot da naștere posibilității exercitării unei presiuni asupra acestuia. Într-adevăr, trebuie descurajate relațiile sau interesele care ar putea influența sau amenința integritatea profesionistului contabil;
- unui profesionist contabil i se poate cere să acționeze contrar normelor profesionale și/sau tehnice;
- poate apărea o problemă legată de loialitate, care trebuie să se împartă între superiorul profesionistului contabil și normele profesionale de comportament care îi sunt impuse;
- poate apărea un conflict când este publicată o informație înșelătoare, care poate fi în avantajul angajatorului sau al clientului și de care poate beneficia sau nu profesionistul contabil, ca rezultat al acelei publicații.

În concluzie, putem afirma că profesia de contabil implică stres, risc și extenuare fizică. Riscul legat de găsirea unui loc de muncă, atunci când vorbim despre profesia de contabil, nu cred că există, deoarece contabilii se vor cere tot timpul. Partea dureroasă este că numărul mare de persoane care vor o carieră de contabil conduce la un plan de salarizare mai scăzut. Însă, acesta este un risc universal cu care se întâlnește orice om, indiferent de domeniul de activitate. În zilele noastre, în profesia de contabil, tot ceea ce contează este să vrei să muncești pentru a câpăta cât mai multă experiență. Odată ce ai experiență, pare imposibil să nu găsești cel puțin 2-3 entități mai mici cărora să le ții contabilitatea.

Dacă vrei un loc de muncă, într-o companie mai mare, atunci lucrurile se mai schimbă, deoarece acestea reprezintă ținta multor persoane, iar pentru a obține un post într-o asemenea companie contează foarte mult experiența, de fapt, trebuie să te numești expert în contabilitate. Singurul mare stres este modificarea legilor de la o zi la alta.

Un alt mare stres apare atunci când patronul nu înțelege că nu poate să facă absolut tot ce-și dorește cu banii din firmă, cu toate ca este firma lui. În aceste situații, trebuie să găsești argumente cu care să-i demonstrezi că acest lucru nu este posibil, însă, de cele mai multe ori, patronul respectiv parca nu vrea să înțeleagă motivele. Sunt lucruri care nu pot fi spuse, lucruri pe care le știu toți contabilii și acestea sunt legate de un posibil control. Însă, acestea sunt de competența contabililor și numai a contabililor. Pentru mulți contabilii, lumea cifrelor este una cu reguli clare, care le oferă siguranță și încredere. Un contabil bun fie este o persoană visătoare, care prin profesia sa se echilibrează și descoperă latura pragmatică a lucrurilor, sau dimpotrivă, o personalitate riguroasă, care se identifică cu profesia sa. A fi

contabil este o profesie în care trebuie să ai controlul, deoarece cifrele nu te mint.

Principala sursă de stres a unui contabil este greșeala, eroarea făcută din neatenție sau din alte cauze externe și asumarea consecințelor. Un contabil poartă în ființa lui, dincolo de niște cifre abstracte, întreaga responsabilitate pentru firma mică sau mare care se găsește în spatele acelor cifre. O altă presiune este cea care ține de proiecție, ei sunt priviți, de obicei, ca oameni fără imaginație, fără simțul umorului, triști și, de fapt, nu sunt așa. Majoritatea sunt cu chef de viață, oameni obișnuiți, dar imaginea care ceilalți din firmă o proiectează asupra lor îi face să se simtă izolați de foarte multe ori.

Acest lucru poate să constituie o sursa de stres, pentru că, fiind obligați să respecte regulile, contabilii pot intra în conflict cu restul personalului nu prin natura lor, ci prin natura situației.

Bibliografie:

1. Codul etic național al specialiștilor contabili. Ediția a V-a, revizuită și adăugită în conformitate cu Codul Etic Internațional al Profesioniștilor Contabili elaborat de IFAC, revizuit în iulie 2009, Editura CECCAR, București, 2011. ISBN 978-606-580-006-9.
2. Congresul Profesiei Contabile din România. Profesia contabilă între reglementare și interesul public. Editura CECCAR, București, 2008. ISSN: 1844-7767.
3. Tabără N., Horomnea E., Mircea M-C. *Contabilitate internațională*. Ediția a II-a, Editura „Tipo Moldova”, Iași, 2010, 579 p. ISBN 978-973-168-051-4.